

Inventarisatie van beleidsthema's

ten behoeve van een bestuursakkoord/-programma 2014-2018

Inleiding

Dit document heeft als doel om informatie te verstrekken over belangrijke beleidsthema's ten behoeve van het opstellen van een bestuursakkoord/-programma voor de periode 2014-2018.

De indeling van dit document is gelijk aan de indeling in de programma's van de begroting. Per programma is eerst een overzicht opgenomen van de producten (beleidsterreinen) die onder het programma vallen. Daarna is voor een aantal beleidsterreinen of thema's informatie opgenomen. Er is gekozen voor een beperkt aantal onderwerpen per programma, daar waar het beleid in ontwikkeling is. Daardoor komen niet alle opgesomde producten aan bod. Dit laat uiteraard onverlet dat fracties, die een bestuursakkoord overeenkomen, de behoefte kunnen hebben ook andere onderwerpen te willen beschrijven.

Programma Welzijn en Zorg

Dit programma bevat de volgende producten:

- Vrijwilligerswerk
- Maatschappelijke hulpverlening
- Welzijn ouderen
- Centrum voor Jeugd, Gezin en Veiligheid
- Wmo-voorzieningen
- Welzijn breed
- Sociaal cultureel werk
- Volksgezondheid
- Lijkbezorging

1. Het sociaal domein

a. *Beleidsvisie sociaal domein*

Er is een concept- beleidsvisie op het sociaal domein die als volgt is samen te vatten:

“Wij willen in Stadskanaal een samenleving waarin jongeren naar school gaan, volwassenen aan het werk zijn en kwetsbare en oudere inwoners zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Inwoners hebben hierbij zelf een verantwoordelijkheid voor hun eigen huishouding, het onderhouden van een sociaal netwerk en deelname aan de samenleving en de arbeidsmarkt. Wij vertrouwen op de kracht van onze inwoners door zaken los te laten maar voor wie een beroep op ons moet doen zijn wij er met professionals van ketenpartners die vraaggericht werken vanuit een integrale cliënt benadering. Deze visie is uitgewerkt in de notitie “Stadskanaal, samen met de burger. Een visie op het sociaal domein, jeugd, zorg, werk en inkomen”

De gemeente staat samen met ketenpartners voor de uitdaging om maatwerk te leveren aan onze inwoners gericht op het versterken van de zelfredzaamheid en participatie, te bezuinigen op de uitvoeringskosten en de administratieve lasten voor burgers en professionals te verlagen. Om op verschillende niveaus de schotten in het beleid, financiën, voorzieningen en dienstverlening te kunnen doorbreken en de uitvoering met ketenpartners op te pakken is een verbindend kader opgesteld. Deze visie beschrijft het integrale toegangsmodel tot de zorg en ondersteuning, het biedt de gemeente en organisaties houvast voor de verander opgave in het sociale domein.

De gemeenteraad kan de notitie “Stadskanaal, samen met de burger” in 2014 behandelen. Deze notitie kan de basis zijn voor nieuwe beleidsnota's (jeugd, AWBZ, participatiewet, kaders welzijnsvoorzieningen).

b. *Versterken eigen kracht burgers / pilot Gewoon doen!*

Doelstelling is dat 80% van de inwoners zelfredzaam zijn in het oplossen van hun problemen in het meedoen aan de samenleving, in plaats van dat er een beroep wordt gedaan op de gemeente voor het verkrijgen van ondersteuning. Hierdoor treedt een verschuiving op van duurdere zorg naar oplossingen in de 0^e lijn (eigen netwerk, buurtnetwerk, ect) of zo nodig in samenhang met 1^e lijnsoplossingen (kortdurende ondersteuning door de overheid). Vroegsignalering en preventie moeten voorkomen dat problemen te groot worden en leiden tot dure zorg. De 0^e en 1^e lijn moeten hierop worden voorbereid.. In het Wmo-beleidsplan 2013-2017 “de kracht van verbinden” en het uitvoeringsplan zijn maatregelen opgenomen om de eigen kracht van burgers te versterken. In de pilot “Gewoon Doen” werken professionals van verschillende organisaties samen volgens de principes van Welzijn Nieuwe Stijl. Uitgaan van eigen kracht van bewoners is daarin een van de speerpunten. Wanneer mensen zelf vorm geven aan hun toekomst, voegen zij niet alleen waarde toe aan hun eigen leven, maar ook aan de samenleving als geheel. Dit kan ook gaan om inzet voor de eigen leefomgeving. In het wijkgericht werken stimuleert de gemeente dit.

c. *Verbinden sociaal domein met medisch domein*

In het wetvoorstel van de nieuwe Wmo gaat de persoonlijke verzorging (PV) voor het overgrote deel niet naar de gemeenten maar naar de zorgverzekeringswet (Zvw). Een klein deel van de PV (5%) wordt wel ondergebracht in de nieuwe Wmo zoals stimuleren om onder de douche te gaan, medicijnen in te nemen, te eten/drinken en sociale contacten te onderhouden.

Een onderdeel van de PV is de inzet van de wijkverpleegkundige, die dus niet overgaat naar de Wmo maar naar de Zvw. In de Zvw wordt de verplichting opgenomen dat de wijkverpleegkundige in gemeentelijke sociale teams deelneemt. De uitkering voor "de wijkverpleegkundige als zichtbare schakel in de wijk" die de gemeente Stadskanaal in 2013 en 2014 krijgt, komt te vervallen. Daardoor verliest de gemeente sturing op de wijkverpleegkundige inzet.

De gemeente krijgt de verantwoordelijkheid om het medische en sociale domein met elkaar te verbinden. In de afgelopen jaren is in het project "Samen Oud" onder regie van het UMCG de verbinding medisch-sociaal voor de doelgroep 75 + ers in Stadskanaal al succesvol vormgegeven. Door afstemming tussen huisartsen, wijkverpleegkundige, extra inzet van een ouderenadviseur (welzijn) en ouderengeneeskundige worden betere oplossingen gevonden en (zorg)kosten bespaard. De gemeente heeft de intentie uitgesproken om samen met de zorgverzekeraar op zoek te gaan naar mogelijkheden voor structurele financiering van dit project via de Nederlandse Zorg Autoriteit (NZA). Dit speelt in de periode 1 juli 2014 – 1 juli 2017.

2. De nieuwe Wmo (Wmo 2015), inclusief de decentralisatie van de AWBZ

De huidige negen prestatievelden zijn in de nieuwe Wmo 2015 teruggebracht naar drie brede taakvelden:

1. Bevorderen van de sociale samenhang, de mantelzorg en het vrijwilligerswerk, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente en het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld;
2. Ondersteunen van zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving;
3. Bieden van beschermd wonen en opvang.

Naast de bestaande Wmo-taken worden gemeenten ook verantwoordelijk voor taken uit de AWBZ zoals:

- dagbesteding in groepsverband of individueel, in combinatie met het daaraan verbonden vervoer
- kortdurende opvang
- een klein deel van de persoonlijke verzorging (5%). Hierbij past een aantal kritische kanttekeningen:
 - o een verhoogd risico op verkokering tussen zorgstelsels (WMO en Zorgverzekeringswet) blijft deels bestaan. Een deel valt buiten de directe invloedssfeer van de gemeente. Het risico voor de gemeente dat de opgelegde taken door de macrokorting op het over te hevelen budget niet gerealiseerd kunnen worden, neemt hierdoor toe.
 - o er is nog steeds onduidelijkheid of het hiermee gemoeide budget toereikend is omdat de omvang van de doelgroep niet bekend is.
 - o het is een open eind-regeling, hetgeen altijd een financieel risico is.
- beschermd wonen en opvang.

Voor de nieuwe taken ontvangt de gemeente Stadskanaal in 2015 een uitkering van indicatief € 8,4 miljoen. De uitgavenkant is op dit moment nog onduidelijk. Medio dit jaar zal er meer duidelijkheid zijn.

Vanaf 2015 is er sprake van een forse korting op de Wmo-uitkering. In het kader van het regeerakkoord wordt het onderdeel huishoudelijke hulp van de uitkering met 40% verlaagd. Het ministerie van BZK heeft de gemeenten inmiddels een eerste inzicht in het budget voor 2015 gegeven. Voor de gemeente Stadskanaal is de uitkering berekend op € 3,8 miljoen. In vergelijking met 2014 (€ 5,3 miljoen) daalt de uitkering met € 1,5 miljoen. Dit is een daling van 28%.

De raad heeft met het vaststellen van het Wmo-beleidsplan "de kracht van verbinden 2013-2017" geanticipeerd op de toen al aangekondigde bezuinigingen op de huishoudelijke hulp (HH). De raad wil deze bezuiniging o.a. realiseren door het beschikbaar stellen van algemene voorzieningen zoals een boodschappenservice, was/vouwservice. Deze maatregelen leveren waarschijnlijk onvoldoende op om de bezuiniging volledig op te vangen. Een onderzoek naar aanvullende maatregelen kan niet uitblijven.

De Wmo-verordening moet als gevolg van de wetswijziging worden aangepast. Voor de nieuwe taken moet beleid worden vastgesteld. In een aanvullend beleidsplan Wmo worden in het najaar van 2014 beleidskeuzes voorgelegd op o.a. de volgende gebieden:

- a. Taken die overkomen uit de AWBZ (dagbesteding, kortdurende opvang, deel van de PV, beschermd wonen en opvang)
- b. Gemeentelijk Mantelzorgcompliment
- c. Maatwerkvoorziening inkomensondersteuning (i.s.m. Werk en inkomen)
- d. Clientondersteuning
- e. Pgb-beleid
- f. Het optimaliseren van het Wmo-vervoer
- g. Kwaliteit
- h. Inkoop en contractering

De nieuwe taken gaan gepaard met een bezuiniging van 25%. Om binnen de rijksbudgetten te kunnen blijven moet de zorg goedkoper worden georganiseerd. Dit vereist een verandering in de wijze van organiseren van de zorg.

In 2014 wordt de transitie voorbereid. Dat wil zeggen dat als gevolg van de overdracht van de taken naar gemeenten per 1-1-2015 de bestaande zorg aan inwoners zodanig gecontinueerd wordt dat niemand tussen wal en schip valt, maar wel met ruimte om de noodzakelijke verandering vorm te geven. Dit heet het AWBZ-continuïteitsarrangement (vergelijkbaar met het regionaal transitie arrangement (RTA) voor de jeugdzorg). Voor de inkoop van het continuïteitsarrangement wordt samengewerkt met andere gemeenten in de provincie. Er vindt op onderdelen afstemming plaats met het proces jeugdzorg. Onder voorbehoud van landelijke besluitvorming wordt het AWBZ continuïteitsarrangement medio 2014 ter behandeling aangeboden aan de raad. Het is op dit moment nog niet duidelijk waar beleidsvrijheid mogelijk is. De verwachting is dat er bij het AWBZ-continuïteitsarrangement weinig tot geen beleidsvrijheid zal zijn.

Naast de transitie is een transformatie-agenda in voorbereiding. Dit is de meerjarige veranderopgave die moet leiden tot goedkopere zorg, dichtbij de burger zo veel als mogelijk in de eigen leefomgeving met gebruik maken van het eigen netwerk.

3. Kompas "Actief onder dak 2014-2017"doelgroep OGGZ/MO

De centrumgemeente Groningen stelt jaarlijks een subsidie beschikbaar aan de regio Stadskanaal/Vlagtwedde bedoeld voor preventie en nazorg aan een (kleine) groep inwoners met complexe, meervoudige problematiek op een aantal leefgebieden. Het gaat bijvoorbeeld om wonen/woonoverlast, financiën/schulden, werk/participatie, verslaving, criminaliteit en psychische gezondheid.

In 2014 ontvangt de regio € 238.000,00 maar ook uit eigen middelen wordt geïnvesteerd in deze doelgroep. Jaarlijks wordt hiervoor een activiteitenplan opgesteld en vastgesteld door het college. De afgelopen jaren is met deze middelen ingezet op: versterking van ons Centrum voor Jeugd Gezin en Veiligheid (CJGV). Het CJGV coördineert en organiseert een belangrijk deel van de hulpverlening aan de doelgroep. Dat is nodig omdat er vaak veel partijen bij zijn betrokken en snel ingrijpen soms noodzakelijk is. Daarnaast is ingezet op ketenaanpak ex-gedetineerden, versterking begeleid wonen, en subsidiëring van een aantal maatschappelijke hulpverleningsinstanties die begeleiding bieden aan deze doelgroep (leger des heils, Zienn en Limor en Stichting Welstad).

Binnen de kaders van het regionaal kompas bestaat de mogelijkheid om (jaarlijks) prioriteiten te stellen. Er is regionaal en provinciaal al een beweging ingezet naar activiteiten die een aansluiten op het versterken van de maatschappelijke participatie en de eigen kracht. Daarnaast wordt er naar gestreefd om het hulpverleningsaanbod te vereenvoudigen. Bijvoorbeeld door het aantal aanbieders van begeleiding en hulp te verminderen en door keuzes te maken in relatie tot de toegang tot de (acute) hulp voor deze specifieke doelgroep.

4. Kadernota Welzijnsvoorzieningen

In 2014 wordt de raad een nieuwe kadernota voor welzijnsvoorzieningen aangeboden. Conform de beleidsuitgangspunten van de nieuwe Wmo richt deze zich op het ondersteunen en faciliteren van zelfredzaamheid en het optimaliseren van preventieve, laagdrempelige vormen van advies, hulp en ondersteuning thuis en in de wijk. Het doel is om formele zorg en formele hulp te voorkomen of zolang mogelijk uit te stellen. Streven is dat minstens 80% van de huishoudens zich zonder extra zorg of hulp (licht of zwaar) kan redden. Daarmee komt er een fikse uitdaging te liggen bij het voorliggende veld om de voor- en vroegzorg optimaal in te zetten, om voldoende algemene toegankelijke voorzieningen te organiseren en om wijkbewoners te activeren om verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en voor elkaar. Het wijkgerichte werken is daarbij belangrijk. Dit omdat de buurt/de wijk vindplaatsen zijn van potentiële knelpunten, maar ook van participatiemogelijkheden. Daarnaast zal een verschuiving plaatsvinden van type professional: minder specialistisch en meer generalistisch gaan werken volgens de acht bakens van welzijn nieuwe stijl.

In de nieuwe nota welzijnsvoorzieningen worden hiertoe richting en kaders aangegeven voor in ieder geval de onderdelen: Algemeen maatschappelijk werk, Sociaal cultureel/opbouwwerk, Ouderenwerk, Vrijwilligerswerk (VIP!). Jeugd en jongerenwerk en Peuterspeelzaalwerk.

Enkele overwegingen daarbij zijn:

- Bredere inzetbaarheid van generalistische welzijnsmedewerkers door eenduidige focus op eigen kracht en wijkkracht op alle beleidsterreinen.
- Besparingen op duurdere (specialistische) hulpvragen. Zoals het toeleidingsmodel voor de drie decentralisaties aangeeft, is het streven om 80% van de hulpvragen op te lossen in de 0^e lijn. Dat vraagt van de gemeente een heldere visie op de organisatie van de preventieve zorg en ondersteuning die de gemeente vanuit veel verschillende beleidsterreinen kan inkopen en/of subsidiëren. Om de doelstelling te halen zal ook een deel van de nieuwe middelen, die via de decentralisaties naar de gemeente komen, voor voor-vroeg en nazorg moeten worden gereserveerd.
- Toegang tot noodzakelijke hulp borgen, dat wil zeggen zorgen voor goede verbindingen tussen 0^e, 1^e en 2^e lijnsvoorzieningen voor een optimale signalering, toeleiding, gemixte arrangementen en nazorg.

Op basis van de kadernota welzijnsvoorzieningen kan het college een budgetsubsidiecontract afsluiten met Stichting Welstad.

5. Buurtsportcoaches

Het kabinet wil eraan bijdragen dat het lokale sport- en beweegaanbod beter aansluit op de vraag en dat er meer lokaal maatwerk komt, zodat mensen meer mogelijkheden krijgen om te sporten en bewegen in de eigen leefomgeving. Uiteindelijk leidt dat tot meer sportdeelname en tot een gezonde en actieve leefstijl. Voor de realisatie hiervan worden buurtsportcoaches ingezet. Van de kosten van de voor gemeente Stadskanaal berekende 1,88 fte, neemt het rijk structureel 40% voor zijn rekening. De buurtsportcoach is als een algemene voorziening die gericht is op voor- (preventie, activering) en nazorg en die in nauwe samenwerking met betrokken partners wordt ingezet voor kwetsbare doelgroepen. De beschikbare formatie (ongeveer 1 buurtsportcoach op 12.000 inwoners boven de 24 jaar) vraagt om een gerichte inzet voor die doelgroepen waarvoor deze het hardst nodig is: inwoners met psychische klachten, met gezondheidsproblemen, met een verstandelijke beperking en ouderen (65+). Daarbij wordt gekozen voor de volgende aanpak: "De buurtsportcoach is geen behandelaar maar is de coach die de inwoners in beweging brengt en begeleidt naar georganiseerd aanbod. De coach probeert het aanbod te organiseren bij sportverenigingen en in de buurt en blijft in de opstart daarvan betrokken. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van vrijwilligers in de buurt, de zogenaamde maatjes".

Programma Wonen en Voorzieningen

Dit programma bevat de volgende producten:

- Wegen
- Wijkbeheer
- Openbare verlichting
- Verkeer
- Bibliotheek
- Sport
- Beeldende kunst
- Kunst, muziek en cultuur
- Theater Geert Teis
- Musea
- Monumenten
- Speelplaatsen
- Stedelijke vernieuwing
- Volkshuisvesting

1. Wonen en Leefbaarheid

De bevolkingsprognoses voor de gemeente Stadskanaal voorspellen een afname van het aantal inwoners met 15% tussen nu en 2033. Tot 2018 blijft de daling beperkt tot 3%. Daarnaast verandert de samenstelling van de bevolking. De gemeente Stadskanaal vergrijst. Deze krimp en veranderende bevolkingssamenstelling zijn bepalende factoren bij beleidskeuzes die betrekking hebben op de thema's uit het begrotingsprogramma wonen & voorzieningen. Dit zijn onder meer:

- Volkshuisvesting en prestatieafspraken met woningcorporaties (woonvisie 2014-2018, lokaal akkoord).
- Zwembaden.
- Accommodaties.
- Onderhoud openbare ruimte.
- Voorzieningen als bibliotheek, muziekschool, Theater Geert Teis.
- Bestrijden van leegstand en verpaupering in de woningvoorraad.
- Bestrijden van leegstand en verpaupering in de winkelvoorraad.

Een bevolking die gemiddeld steeds ouder wordt, stelt andere eisen aan de woningvoorraad, de woonomgeving en de voorzieningen waarvan zij gebruik maakt. In dit verband zijn ook de decentralisaties in het sociale domein van belang (programma Welzijn en Zorg). Vraagstukken zijn:

- welke voorzieningen noodzakelijk zijn om een aantrekkelijke woongemeente te blijven en de positie als regionale kern te behouden. Het motto is steeds geweest: "kwaliteit voor kwantiteit". Voorbeelden: investeringen in de MFA's Stadskanaal Noord, Onstwedde en Musselkanaal en Theater Geert Teis.
- hoe houdt de gemeente die voorzieningen in stand, in het licht van afnemend draagvlak (minder bezoekers voor Geert Teis, minder winkelend publiek, minder kopers van woningen, minder leden voor onze sportverenigingen, minder leerlingen voor de scholen).
- hoe gaan we om met bestaande gemeentelijke accommodaties. Uitvoering geven aan onderdelen van het ICS-rapport (onderzoek naar besparingsmogelijkheden op gemeentelijke accommodaties)

a. Krimp en leefbaarheid: regionale samenwerking

De bevolkingskrimp beperkt zich niet tot de gemeente Stadskanaal. Noord- en Oost-Groningen behoren tot de vijf krimpgebieden van Nederland. Daarom wordt er samengewerkt met de zes andere Oost-Groninger gemeenten in het regionaal woon- en leefbaarheidsplan. Belangrijkste thema's zijn: particuliere woningvoorraad, prestatieafspraken met woningcorporaties en samenwerking in het primair onderwijs.

Voor het bestrijden van leegstand en verpaupering in de winkelvoorraad wordt in overleg met de provincie een visie ontwikkeld voor de regionale centra in Oost-Groningen: Hoogezand-Sappemeer, Winschoten, Veendam en Stadskanaal.

Gedeputeerde Staten hebben voor de komende periode van Leader-subsidie (2015-2020) alleen Oost-Groningen voorgedragen als EU POP3-gebied (het rijk moet de voordracht nog goedkeuren). Inclusief provinciale en gemeentelijke cofinanciering is er € 1,5 miljoen per jaar beschikbaar. Voor 1 september 2014 moet de regio een Leaderprogramma 2014-2020 opstellen. Daarnaast ontvangt de regio Oost Groningen jaarlijks € 1 miljoen uit de provinciale reserve leefbaarheid krimpgebieden. Voor subsidie uit de provinciale reserve is in de regel cofinanciering van de gemeente noodzakelijk. Met de cofinanciering van Leaderprojecten is in de begroting en meerjarenraming van Stadskanaal rekening gehouden.

b. Krimp en leefbaarheid: lokaal

Leegstand, verpaupering en verslechterd onderhoud van de openbare ruimte zijn slecht voor de leefbaarheid van wijken en buurten. Verdienmogelijkheden (om panden op te kopen, of op te knappen) zijn beperkt. De bevolkingskrimp maakt herontwikkeling van locaties waar maatschappelijk vastgoed verdwijnt, moeilijk. Dat betekent dat de gemeente met minder middelen meer openbare ruimte moet onderhouden. Actuele voorbeelden: voormalige locatie Welstad aan de Brummelkant, Noorderpoortcollege aan de Frankrijklaan. Inwoners kunnen hierbij een rol spelen. Dat geldt ook voor het in stand houden van voorzieningen (het buurtcentrum aan de Nederlandlaan in Maarsstee is een voorbeeld).

Via wijkvisies, programma's, projectenagenda's en integrale wijkevaluaties werkt de gemeente samen met wijkraden en plaatselijk belangorganisaties en instellingen die actief zijn in de buurt (welzijns- en zorgorganisaties, woningcorporaties) aan de leefbaarheid van buurten, wijken en dorpen. Hier komen "fysiek" en "sociaal" samen. Mensen zijn voor hun hulp en ondersteuning immers steeds meer aangewezen op het netwerk dat zij hebben in hun eigen woonomgeving.

2. Sportbeleid

Het actuele sportbeleid is uitgewerkt in de in maart 2014 vastgestelde (vast te stellen) sportnota. De belangrijkste onderwerpen daarin zijn: de instelling van een sportfonds voor evenementen en talentondersteuning, de ondersteuning van verenigingen met een aanbod voor mindervalide sporters, de borging van de financiën en het voorbereiden van sportverenigingen op hun rol in de civil society.

3. Zwembaden

De contracten voor de exploitatie van de openluchtbaden in Stadskanaal-Noord, Musselkanaal en Onstwedde lopen tot en met 2016. De komende periode kan een afweging worden gemaakt over de toekomst van de zwembaden

4. Vervoer

Reactivering spoorlijn Veendam-Stadskanaal

Er is nog onduidelijkheid over de beheer- en onderhoudskosten van de spoorlijn. De provincie Groningen laat een studie uitvoeren waarin een integrale vergelijking gemaakt wordt tussen de mogelijkheden en kosten om de spoorlijn Veendam – Stadskanaal als Lokaal Spoor/Bijzonder Spoor te gaan exploiteren en de mogelijkheden en kosten om de spoorlijn op te nemen als onderdeel van de hoofdspoorweginfrastructuur. Deze studie moet medio juni 2014 gereed zijn, zodat de provincie een besluit over het vervolg kan nemen.

5. Theater Geert Teis

Theater Geert Teis is een belangrijke voorziening in de gemeente, maar ook in de regio. Het theater is belangrijk voor een goed vestigingsklimaat. Het doel is het theater zijn huidige (regio)positie te laten behouden en waar mogelijk te versterken. De positie van Theater Geert Teis staat onder druk als gevolg van de economische crisis, cultuurmaatregelen van het rijk, gemeentelijke bezuinigingen en een verwachte daling van het aantal bezoekers.

Het onderzoek naar privatisering van het theater is opgeschort. Het is aan te bevelen om te onderzoeken in hoeverre de exploitatie van de 'middenzaal' een stimulans kan zijn voor de positie en aantrekkingskracht van het theater en verbetering van de exploitatieresultaten. Bij de verbouwing in 2011 is deze zaal gecreëerd, maar niet afgebouwd.

Programma Jeugd en Educatie

Dit programma bevat de volgende producten:

- Lokaal onderwijsbeleid
- Onderwijshuisvesting
- Algemene onderwijsvoorzieningen
- Leerplicht
- Welzijn jeugd
- Kinderopvang en Peuterspeelzalen.

1. Decentralisatie Jeugdzorg

Met ingang van 1 januari 2015 wordt de gemeente verantwoordelijk voor de jeugdzorg.

Alle kinderen hebben recht op een veilige en goede ontwikkeling die hen voorbereidt op zinvolle relaties en deelname aan de samenleving. Jeugdzorg is aan de orde als deze ontwikkeling (tijdelijk) wordt bedreigd en is gericht op het herstel van het 'normale' leven. Het uitgangspunt hierbij is dat efficiënte en effectieve jeugdhulp dichtbij kinderen en ouders geboden wordt.

Het proces van de decentralisatie kent twee fasen. De transitie die per 1 januari 2015 moet zijn vormgegeven en de transformatie naar een nieuw structureel jeugdzorgstelsel.

In het kader van de Transitie Jeugdzorg zijn in 2013 twee documenten vastgesteld door de Raad, te weten het Regionaal Transitie Arrangement (RTA) en het Groninger Functioneel Model (GFM). Deze twee stukken bieden de kaders voor de verdere uitwerking in 2014. In het GFM wordt gesproken over basiszorg, flexibele zorg en (hoog) gespecialiseerde zorg. De Flexibele Zorg en (hoog) gespecialiseerde zorg worden op provinciaal niveau opgepakt c.q. ingekocht. Over de taken die binnen de basiszorg vallen zijn afspraken gemaakt, waaraan elke gemeente moet voldoen. De wijze waarop het wordt georganiseerd is aan elke gemeente afzonderlijk. Binnen de gemeente Stadskanaal zijn reeds de eerste stappen gezet om het Centrum voor Jeugd, Gezin en Veiligheid (CJGV) als centrale plek voor de uitvoering van de jeugdzorg te positioneren. Het CJGV zal in 2014 verder worden uitgebreid om de lokale jeugdzorgtaken m.i.v. 1 januari 2015 op zich te kunnen nemen.

Het proces rondom de decentralisatie jeugdzorg kent een aantal grote dilemma's. Hierbij valt te denken aan de onzekerheid over de beschikbare budgetten en de hoogte van het daadwerkelijk zorgverbruik. Daarbij komt dat de gemeente in de nieuwe situatie slechts gedeeltelijk regievoerder is m.b.t. het zorgverbruik. In de nieuwe wet is geregeld dat huisartsen, medisch specialisten, kinderartsen en jeugdartsen mogen blijven doorverwijzen naar de gespecialiseerde hulp. Daarnaast blijft de inzet van maatregelen m.b.t. jeugdbescherming en jeugdreclassering een autonome bevoegdheid van de rechter, waarbij de gemeente staat voor de bekostiging van het traject.

Mocht de situatie zich voor doen dat de financiering van de zorg in het gedrang komt, dan zullen er keuzes gemaakt moeten worden over bijvoorbeeld de wijze van zorgverlening, de duur van de zorgverlening, de financieringssystematiek etc.

Het is van belang om het verloop van de transitie c.q. transformatie in 2015 en de daarop volgende jaren goed te monitoren en te kijken of tussentijdse bijstelling noodzakelijk is.

2. Lokaal onderwijsbeleid/Passend onderwijs

De looptijd van de huidige kadernota lokaal onderwijsbeleid is met het oog op de invoering van het passend onderwijs en de decentralisatie voor de jeugdzorg verlengd. Nu er op beide terreinen zicht begint te komen op de gewenste aanpak zal de gemeente samen met de schoolbesturen en andere partners werken aan een bondige kadernota voor de komende jaren met als thema's:

- Samenwerken voor een goede start. Het rijk wil verdere kwaliteitsverhoging van de voorschoolse educatie en nog meer harmonisatie van peuterspeelzaal-werk en kinderopvang. In 2016 wil het ministerie de kinderopvangtoeslagregeling uitbreiden naar het peuterspeelzaalwerk. Om dit te

kunnen bekostigen worden gemeenten gekort op hun OAB budget (de OKE (Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) middelen verdwijnen).

- Samenwerken aan een optimale ontwikkeling. De implementatie van het passend onderwijs en de decentralisatie van de zorg voor jeugd vragen om nadere afstemming voor jongeren met school overstijgende problematiek. Als opvoeden en opgroeien niet soepel verlopen en de eigen sociale omgeving daarbij onvoldoende steun kan bieden voorzien de professionals, in de basisvoorzieningen (leerkrachten, leidsters in kinderopvang, jeugd- en sportvoorzieningen) waar gewenst ondersteund door basisjeugdzorg (gemeente), de kinderen, jongeren en ouders snel in passende ondersteuning. In het nieuwe jeugdstelsel verwacht de gemeente van de basisvoorzieningen dat zij meewerken aan het versterken van de eigen kracht, het stimuleren van sociale netwerken en dat zij preventie en vroeg-signalering opnemen in hun reguliere werkzaamheden.
- Samenwerken aan de versterking van de pedagogische gemeenschap en de sociale samenhang in wijk/dorp. De uitdaging is om de sociale samenhang en veerkracht verder te versterken, zodat ouders, jeugdigen, scholen, wijken en dorpen problemen kunnen voorkomen, klein houden en zoveel mogelijk zelf oplossen. Dit vraagt inzicht per dorp/wijk over welke kansen en risico's er liggen in de verschillende domeinen voor de ontwikkeling van kinderen.

3. Begeleid wonen Jeugd (Nieuw beleid B2014)

Stadskanaal kent een groep van zo'n 100 Jongvolwassenen die op de drempel naar volwassenheid in de problemen komen door vaak combinaties van schooluitval, werkloosheid, schulden, verslaving en criminaliteit. Vanaf 2009 wordt o.a. via vormen van het begeleid wonen geprobeerd om verder afglijden van deze jongeren te voorkomen en hen uiteindelijk te begeleiden naar een zelfstandig leven en volwaardige participatie in de samenleving.

Gemeenten krijgen met de decentralisatie van de Jeugdzorg vanaf 2015 nog nadrukkelijker de taak om lokaal een aantal laagdrempelige basisvoorzieningen beschikbaar te hebben; ook voor deze doelgroep. Regionaal en provinciaal zullen zwaardere vormen van hulpverlening en woonbegeleiding worden georganiseerd.

Stadskanaal heeft op dit moment een lichte vorm van begeleid wonen, een flexibele vorm van begeleid wonen en ambulante woonbegeleiding. Deze zijn telkens gefinancierd vanuit tijdelijke middelen die gemeenten, provincie en de centrumgemeente Groningen beschikbaar hebben gesteld. Afgesproken is om vanaf 2015 te bepalen of de middelen die gemeenten ontvangen vanuit de decentralisatie van de Jeugdzorg structureel ingezet kunnen worden voor voorzetting van lokale vormen van begeleid wonen. Een deel van de middelen die Stadskanaal en Vlagtwedde jaarlijks vanuit de centrumgemeente Groningen ontvangt voor OGGZ en Maatschappelijke opvang kan hierbij ook worden betrokken.

4. Integraal onderwijshuisvestingsplan 2015-2018 (inclusief overheveling onderhoud naar schoolbesturen)

Het IHP 2015-2018 zal nog voor het zomerreces 2014 aan de raad worden aangeboden. Dit IHP kent twee belangrijke thema's. Het eerste thema is het gezamenlijk met de schoolbesturen terugdringen van leegstand en het tweede thema is de overheveling van het buitenonderhoud.

Naar verwachting zullen per 1 januari 2015 de budgetten voor onderhoud en aanpassing van het Primair onderwijs worden overgeheveld van de gemeenten naar de schoolbesturen. Nu nog is de gemeente hiervoor verantwoordelijk en ontvangt de gemeente hiervoor in de Algemene Uitkering de middelen. In het wetsvoorstel is geen overgangsregeling opgenomen. Dit betekent dat sprake is van een 'koude overdracht'. De gemeente is dus niet verplicht om bijvoorbeeld een staat van onderhoud per 31 december 2014 vast te stellen en op basis van de uitkomst te komen tot een financiële afrekening. M.b.t. de overheveling van onderhoud gaat het om landelijke wetgeving.

In het nieuwe IHP wordt in overleg met de schoolbesturen het beleid voor de komende vier jaar voorbereid.

Het Noorderpoort en Ubbo Emmius hebben vergevorderde plannen om het voortgezet onderwijsdeel van het Noorderpoort per 1 augustus 2015 door Ubbo Emmius over te laten nemen. Dit betekent dat de gemeente per dezelfde datum de zorgplicht voor de huisvesting krijgt. Op dit moment is nog niet helder welke financiële consequenties dit voor de gemeente heeft.

Programma Economie en Arbeidsmarkt

Dit programma bevat de volgende producten:

- Werkgelegenheid
- Markten
- Recreatie en toerisme
- Inkomensvoorzieningen
- Voorzieningen minima
- Arbeidsmarkt

1. Arbeidsmarkt (o.a. Participatiewet)

Op 1 januari 2015 treedt waarschijnlijk de Participatiewet in werking, waar de huidige WWB en de WSW in opgaan. Doel van deze wet is dat alle mensen met een arbeidsvermogen naar vermogen deelnemen aan de maatschappij. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van deze wet. De Wajong wordt niet meer opgenomen in de Participatiewet maar wordt wel versoberd. Het UWV blijft voor de uitvoering verantwoordelijk. Door dat een gedeelte van deze doelgroep niet meer in de Wajong terecht komt, krijgt de gemeente er mee te maken. Met de invoering van de Participatiewet zal de gemeente belangrijke keuzes moeten maken. Wat doen met de huidige WSW-voorziening Wedeka nu de instroom per 1 januari 2015 stopt, hoe de voorziening beschut werken inrichten, hoe met loonkostensubsidies omgaan en op welke wijze invulling geven aan de tegenprestatie, zijn o.a. onderwerpen waar de gemeente in 2014 een antwoord op moet geven.

Vanaf 2011 is het beleidsplan “Werk bieden” uitgangspunt voor de gemeente Stadskanaal. Met de komst van de Participatiewet is dit plan achterhaald. Er wordt momenteel gewerkt aan een Participatienota voor geheel Oost-Groningen waar ingegaan wordt op bovenstaande vragen. De planning is dat deze nota in augustus /september in alle gemeenteraden wordt behandeld. De verordeningen in het kader van de Participatiewet staan gepland voor oktober 2014. Belangrijkste discussie zal zijn hoe de dienstverlening aan onze inwoners in het kader van de Participatiewet wordt betaald. Het Participatiebudget is vanaf 2011 geleidelijk aan geslonken van € 4.1 miljoen naar € 1.8 miljoen in 2014 en zal de komende jaren weer licht stijgen i.v.m. de toename van de doelgroep (WSW en Wajong)

Momenteel zijn bij de gemeente Stadskanaal de budgetten en de activiteiten op grond van de Participatiewet de volgende:

- € 900.000 (42 WIW/ID-banen).
- € 900.000 (ongeveer 700 begeleidingstrajecten TDC per jaar)
- € 200.000 (personeelskosten o.a. accountmanagers)
- € 200.000 (overige kosten zoals Vluchtelingenwerk, Veiligheidszorg en overige re-integratie)

Daarnaast speelt ook nog dat vanaf 2015 de “oude” WSW-gelden onderdeel gaan uitmaken van het Participatiebudget. Vanaf 2015 tot 2020 zal dit budget per medewerker (SE) jaarlijks worden gekort met € 500. Daarnaast zullen begeleidingskosten aan het budget worden toegevoegd. Pas bij de meicirculaire van 2014 zal exact duidelijk worden welke gevolgen dit heeft voor de begroting 2015. In het meerjaren overzicht van de indicatieve budgetten m.b.t. de drie decentralisatie wordt de prognose van de ontwikkeling van dit budget weergegeven.

Duidelijk is wel dat de huidige kosten binnen het Participatiebudget afgerond € 2.2 miljoen zijn en dat er in 2014 al een tekort is van € 400.000. Om de huidige activiteiten voort te zetten, zijn er op dit moment al onvoldoende middelen beschikbaar. Hier zullen dus keuzes moeten worden gemaakt. De gemeente zal uitvoering moeten geven aan de Participatiewet met als opdracht zoveel mogelijk inwoners naar vermogen aan het werk te krijgen. De huidige infrastructuur als het Training en Diagnose Centrum, de inzet van o.a. accountmanagers en de sluitende aanpak jongeren etc. is hiervoor onontbeerlijk.

TDC, werkgeversbenadering en werkbedrijf

Vanuit de provincie heeft de regio Oost Groningen subsidie ontvangen voor de doorontwikkeling en verdere professionalisering van de vijf TDC's naar één uniform arbeidsmarktinstrument in de regio. Het TDC wordt daarmee voor Oost-Groningen hét instrument waar werkzoekenden opleiding krijgen, werkervaring opdoen, vaardigheden leren en hun competenties worden onderzocht met het doel aansluiting op de arbeidsmarkt mogelijk te maken. Een dergelijke professionalisering vindt ook plaats bij de werkgeversbenadering in de regio met als doel één gezicht naar buiten. Voor de WSW populatie geldt hetzelfde principe. Met de komst van de participatiewet (2015) zullen ook de WSW-ers meer bij reguliere werkgevers aan de slag moeten. De TDC methodiek kan dan voor de gehele populatie aan de onderkant van de arbeidsmarkt worden ingezet. Het doel is om mensen met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt aan te laten sluiten op de regionale arbeidsvraag. De professionalisering van de TDC methodiek en de werkgeversbenadering, de intensieve samenwerking tussen de zeven Oost Groninger gemeenten, de twee SW bedrijven en het Noorderpoortcollege moeten in de toekomst leiden tot een werkbedrijf waar ondernemers, onderwijs en overheid er samen verantwoordelijk voor zijn dat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar aansluiten.

Samenwerking Ondernemers, Onderwijs en Overheid:

Nederland is inmiddels ingedeeld in 35 arbeidsmarktregio's. Groningen is een van de 35 arbeidsmarktregio's. Vanuit de nieuwe Participatiewet zijn gemeenten "in the lead" om vanuit deze arbeidsmarktregio's samen met Ondernemers en Onderwijs mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt toe te leiden naar regulier werk in het Werkbedrijf. De arbeidsmarktregio Groningen "Werk In zicht" is onderverdeeld in vier subregio's: Kop van Drenthe, Groningen Centraal, Noord-Groningen en Oost-Groningen. Uitgangspunt voor de arbeidsmarktregio Groningen is dat de vier subregio's het fundament vormen en dat de arbeidsmarktregio een aantal algemene kaders vaststelt die binnen de subregio's ingekleurd kunnen worden. Ook het binnenhalen van middelen waaronder Europese subsidies maakt onderdeel uit van de taken van de arbeidsmarktregio.

In Oost-Groningen zijn al geruime tijd een Stuurgroep en Projectgroep operationeel die allerlei activiteiten ontplooiën zoals het organiseren van regionale conferenties, opstellen van één Participatienota voor Oost-Groningen, het afstemmen van de verordeningen, houden van een ondernemerstafel en niet te vergeten de lobby richting Den Haag om meer geld te krijgen van het Rijk voor de invoering van de Participatiewet. Momenteel wordt gewerkt aan een verdere professionalisering van deze samenwerking. Oud-staatssecretaris Henk Bleker is overigens adviseur van het samenwerkingsverband dat als belangrijkste taak krijgt om werkgevers te stimuleren potentiële werknemers binnen de doelgroep van de Participatiewet op te nemen binnen hun bedrijf.

Begin dit jaar is een regionale ondernemerstafel opgestart waarin Ondernemers, Onderwijs en Overheid gezamenlijk baanbrekende oplossingen proberen te vinden om de nieuwe doelgroep van de Participatiewet toe te leiden naar werk. Gedacht wordt o.a. aan het aanpassen van werk aan het niveau van de medewerkers (Jobcarving) en op welke wijze de overheid het bedrijfsleven kan ondersteunen en faciliteren voor het terughalen van laaggeschoold productiewerk naar onze regio (Reshoring).

2. Inkomensvoorzieningen

Als gevolg van de economische crisis is het aantal bijstandsgerechtigden de afgelopen jaren gestegen. In 2013 lag het gemiddeld niveau op 927. Ook voor 2014 wordt uitgegaan van een stijging naar een gemiddeld niveau van 955. Gelukkig zijn de Rijksbudgetten toereikend om de kosten hiervan te dragen. De aandachtsgroepen zijn de uitstromers uit de WW, jongeren en ZZP'ers. Met ingang van 2015 komen er extra WSW-ers bij omdat de instroom in de WSW-voorziening Wedeka als gevolg van de Participatiewet stopt. Meer aanbod van werk in de regio door goede facilitering van werkgevers en een goede begeleiding vanuit het TDC binnen de kaders van de nieuwe Participatiewet moeten perspectief op daling van het aantal WWB-ers bieden. Het accurate beleid rond rechtmatige toekenning aan de poort en zorgvuldig handhaven tijdens de uitkeringsperiode zijn de bouwstenen van een succesvol anti-fraude beleid. Vanaf 2014 wordt bij het handhaven de nadruk gelegd op onderzoek op basis van signalen en

jaarthema's. De afgesproken thema's voor 2014 zijn: verdacht hoog energie- en watergebruik, verzuimcontrole en controle WWB klanten trede 2.

3. Voorzieningen minima

a. *Schuldhelpverlening*

Schuldhelpverlening heeft primair als doel om problematische schuldsituaties te voorkomen. Daarnaast worden inwoners, wanneer de schuldsituatie als problematisch wordt ervaren, begeleidt naar een situatie waarin de financiële schulden niet langer belemmeringen vormen voor maatschappelijke participatie

Als gevolg van de economische crisis is de instroom van nieuwe cliënten in het kader van de Schuldhelpverlening de laatste jaren fors toegenomen. Hierop is vanaf 2013 geanticipeerd door het nemen van extra maatregelen waardoor de instroom is getemperd en de uitstroom is bevorderd. Ook zijn extra inspanningen verricht om de oplopende wachttijden terug te brengen naar de wettelijke norm van 4 weken. Het budget is hierop aangepast en bedraagt voor 2014 € 535.000.

Het streven is om de instroom te consolideren op een niveau van maximaal 20 cliënten per maand en de uitstroom verder te versnellen. Gericht recidivebeleid, opvoeren van eigen bijdragen waar dat mogelijk is, het verkorten van gratis budgetbeheer maar ook het project vroeg signalering, waarvoor € 15.000 beschikbaar is, moeten er toe leiden dat de kosten beheersbaar blijven.

b. *Gemeentelijk armoedebeleid*

De gemeente Stadskanaal heeft een sociaal armoedebeleid. Evaluatie van dit beleid heeft laten zien dat het de mensen bereikt en effectief helpt. Met de invoering van de Participatiewet krijgt de gemeente op dit gebied nog meer beleidsvrijheid waarbij individueel maatwerk uitgangspunt wordt. Ook binnen de bijzondere bijstand komt er voor de gemeente meer ruimte voor maatwerk. De lokale politiek is in dit kader dan ook nog nadrukkelijker aan zet omdat veel ruimte wordt gelaten voor eigen beleid t.a.v. behoud van bestaande voorzieningen en vormgeven van nieuwe voorzieningen. De vaste langdurigheidstoelage gaat bijvoorbeeld verdwijnen en het aanvullend pakket van de collectieve ziektekostenverzekering mag uitgebreid worden en ook beschikbaar komen voor burgers met een inkomen boven de 110% norm. Verder wordt belangrijk in welke vorm de gemeente gezinnen en alleenstaanden met kinderen financieel gaat ondersteunen bij het participeren in de samenleving. Voorbereiding op de gevolgen van de invoering van de Participatiewet voor het armoedebeleid is noodzakelijk. Zodra de Participatiewet ook door de Eerste Kamer is aangenomen kan worden overwogen en afgewogen welke van de huidige minimaregelingen aangepast worden en of nieuwe voorzieningen passend zijn. Het gaat om belangrijke keuzes.

4. Werkgelegenheid/economisch beleid

Momenteel speelt in Stadskanaal een aantal belangrijke thema's op het gebied van werkgelegenheid en economisch beleid. (Winkel)leegstand, verdere deregulering, detailhandel beleid en de ontwikkeling van werkgelegenheid zijn actuele thema's. Het economisch beleidsplan van 2010 zal daarom worden geactualiseerd. Gezien de veranderende consument en trends als het "nieuwe winkelen", neemt de winkelleegstand toe. Er zijn minder vierkante meters vloeroppervlakte nodig en een compacter centrum is noodzakelijk om de aantrekkelijkheid van het centrum te vergroten. Om regionale afstemming te krijgen wordt in samenwerking met MKB, Inretail en de provincie Groningen een visie opgesteld over de regionale winkelcentra. In het nieuwe economisch actieprogramma zal vooral de focus liggen op het aantrekken van werkgelegenheid en daarmee versterking van het bedrijfsleven. Dit zal samen met ondernemers vanuit de netwerkgedachte vorm moeten krijgen.

Participatiewet in relatie tot werkgelegenheid en andere beleidvelden

Een van de belangrijkste opgaven in relatie tot de Participatiewet is wel het bieden van geschikte werkgelegenheid aan inwoners met een uitkering en een laag arbeidsvermogen om hen een beter toekomstperspectief te bieden. Het gaat dan globaal om 1500 tot 2000 inwoners. Gezien de omvang van bestaande bedrijven zijn zij maar beperkt in staat deze werknemers een werkplek te bieden. De uitdaging voor de komende jaren is dan ook op welke wijze bedrijven, die "laaggeschoold werk" bieden, kunnen

worden geïnteresseerd en gefaciliteerd om zich in de regio te vestigen. In dit kader is het van belang voor de gehele regio Oost-Groningen een economisch programma op te stellen, zodat duidelijk wordt waar kansen liggen en waar op gefocust moet worden. Begin dit jaar is overigens al een start gemaakt met een “ondernemerstafel” waarin deze problematiek wordt besproken en waarin heel concreet geprobeerd wordt baanbrekende oplossingen te bedenken.

Daarnaast liggen er voor deze doelgroep ook kansen en mogelijkheden als gevolg van de decentralisatie binnen de WMO/AWBZ. Om de kosten in de hand te houden moet de gemeente steeds meer zogenaamde voorliggende voorzieningen realiseren die de druk op de dure individuele voorzieningen moeten voorkomen. Het gaat hier vaak om laaggeschoolde arbeid (bijv. was- en strijkservice, klussendienst, tuinonderhoud, schoonmaakwerkzaamheden, boodschappendiensten etc.) die door de doelgroep van de Participatiewet gedaan kunnen worden.

5. Recreatie en Toerisme

De sector recreatie en toerisme in de hele provincie Groningen is met een aandeel van 5,7% in de totale werkgelegenheid groter dan bijvoorbeeld de landbouw (3,5%) en iets kleiner dan de overheid (6,3%) (cijfers 2012). In tegenstelling tot veel andere sectoren is er de laatste jaren (t/m 2012) nog steeds sprake van groei. Het faciliteren van voorzieningen en de promotie ervan zorgen voor meer toerisme en daarmee voor een toename van de werkgelegenheid.

Het Stadskanaal (het kanaal) is van grote betekenis voor de vaarrecreatie in onze gemeente. De vaarrecreatie is steeds meer in trek. Het aantal vaarbewegingen nam in 2013 behoorlijk toe. De vaarrecreatie is echter ook van toenemende betekenis voor de economische positie van Stadskanaal. Het aantal passanten (en overnachtingen) heeft zijn spin-off voor de middenstand langs het kanaal. De verwachting is dat de spin-off vergroot wordt als er in het centrum van Stadskanaal een passantenhaven gecreëerd wordt. Het verblijf van het aantal ‘passanten’ kan daardoor toenemen en ook de duur van het verblijf. Met als gevolg meer economische impulsen. Ook kan de exploitatie van een passantenhaven kansen bieden voor werkgelegenheid voor inwoners van onze gemeente, waaronder ook de doelgroepen van de (nieuwe) participatiewet. Het verdient aanbeveling de mogelijkheden te onderzoeken en na te gaan of er ondernemers geïnteresseerd zijn in (mee)investeren en exploiteren van een dergelijke voorziening.

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) Westerwolde, op de grens met de gemeenten Vlagtwedde en Bellingwedde, wordt steeds meer een trekker voor recreatie en toerisme. In aanvulling op de natuurontwikkeling worden samen met de partners in dit gebied belangrijke investeringen gedaan in de toeristische infrastructuur. Onlangs is in de provincie Groningen het fietsknooppuntensysteem gerealiseerd en is in de gemeenten Bellingwedde, Vlagtwedde en Stadskanaal de mountainbikeroute geopend. De promotie van deze en andere voorzieningen is essentieel om meer mensen naar het gebied te krijgen. Belangrijk is dat dit gebeurt in gezamenlijkheid met vooral het bedrijfsleven en de andere gemeenten in het gebied. Belangrijke rol hierin speelt de Stichting Promotie Westerwolde die in samenwerking met Marketing Groningen de marketing van de toeristische en recreatieve voorzieningen verzorgt in de gemeenten Bellingwedde, Vlagtwedde en Stadskanaal. Vanwege het gunstig effect dat dit heeft op de werkgelegenheid is het essentieel dat daar waar kansen liggen voorzieningen worden verbeterd of uitgebreid en dat de promotie van het gebied verder wordt versterkt.

Programma Ruimte en Milieu

Dit programma bevat de volgende producten:

- Natuur- en landschapsbescherming
- Afval
- Riolering
- Milieu
- Ruimtelijke ordening
- Bouwtoezicht
- Grondexploitatie

1. Afval

Uit restafval kunnen steeds meer grondstoffen worden gehaald. Bron- en of nascheiding van restafval is goed voor het milieu en maakt het verwerken van afval goedkoper voor onze inwoners.

2. Waterketen

Het rijk, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen zijn overeengekomen dat er de komende jaren € 380 miljoen op de kosten van de afvalwaterketen zal worden bespaard (dat wil zeggen minder meer kosten). Voor de regio Groningen/Noord-Drenthe betekent dat een besparing van structureel € 15 miljoen per jaar met ingang van 2020. In de regio Groningen/Noord-Drenthe werken 27 gemeenten, 2 waterschappen en 2 waterbedrijven samen. De samenwerking vindt deels op regionale schaal en deels op clusterniveau plaats. Gegevensbeheer en meten en monitoren worden op regionale schaal georganiseerd. Op clusterniveau worden waterakkoorden opgesteld. In een waterakkoord worden onder meer voorgenomen investeringen door partners in de waterketen op elkaar afgestemd. Stadskanaal vormt met de gemeenten Oldambt, Vlagtwedde, Bellingwedde en waterschap Hunze en Aa's het cluster Oost Groningen. De helft van de structurele besparing van € 15 miljoen moet in de clustersamenwerking worden opgebracht.

3. Energie en duurzaamheid

Het programma in de herziene notitie Duurzame energie en Energiebesparing Stadskanaal (september 2013) zet in op de volgende speerpunten:

- Bewustwording energieverbruik
- Verduurzamen gebouwde omgeving
- Innovatie
- Verduurzamen van het bedrijfsleven
- Hernieuwbare energie (energie uit onuitputtelijke bronnen: bijvoorbeeld zonne-, en windenergie).

De doelstelling is om vormen van energiebesparing te promoten die de beste kansen bieden voor inwoners en bedrijven. Daarmee is er een koppeling tussen investeren in energie en duurzaamheid en het stimuleren van lokale bedrijfsleven. Een goed voorbeeld zijn de investeringen die de komende jaren in de bestaande woningvoorraad nodig zijn. Voor het beperken van woonlasten zijn energiebesparende maatregelen belangrijk. In de herziene nota Duurzame energie en energiebesparing zijn stimuleringsmaatregelen opgenomen. Hiervoor is budget beschikbaar.

Inmiddels hebben lokale bedrijven met steun van de gemeente en de provincie een consortium opgericht. Het consortium biedt alle diensten aan die nodig zijn om eigenaren/bewoners te helpen (ontzorgen) bij het energiezuiniger maken van hun woning.

4. Bestemmingsplannen

Bestemmingsplannen: "veegplannen" bebouwde kom en landelijk gebied

Voor de gemeente Stadskanaal zijn acht zgn 'moederplannen' opgesteld:

- Stadskanaal Noord (vastgesteld 26 november 2007);
- Correctieve en Partiele herziening Stadskanaal Kern (vastgesteld 13 oktober 2008)
- Stadskanaal Maarstee (vastgesteld 26 november 2007)
- Musselkanaal (vastgesteld 29 oktober 2007)
- Onstwedde, Alteveer en Mussel (vastgesteld 23 maart 2010)
- Landelijk gebied (vastgesteld 23 maart 2009)

- Beheersverordening bedrijvenpark Stadskanaal (vastgesteld 16 december 2013)
- Cereswijk en Dideldom (vastgesteld 27 januari 2014)

Wettelijk mogen bestemmingsplannen (en beheersverordeningen) niet ouder dan tien jaar zijn. Tussen oktober 2017 en maart 2020 moeten zes van de acht bestemmingsplannen opnieuw worden vastgesteld. Het opstellen van een bestemmingsplan is duur en duurt lang. Bovendien zijn bestemmingsplannen momentopnames: het op dat moment geldende beleid is er in opgenomen. Daardoor komen de uniformiteit van de regelgeving en de rechtsgelijkheid in het nauw. In plaats van ieder bestemmingsplan apart te actualiseren, is het mogelijk met zgn. veegplannen te werken. Dan hoeven er nog maar twee bestemmingsplannen te worden vastgesteld : een Bestemmingsplan Bebouwde Kom en een Bestemmingsplan Landelijk gebied. Zodra deze twee bestemmingsplannen onherroepelijk zijn, worden per jaar alle verleende omgevingsvergunningen en wijzigingsplannen in een nieuw bestemmingsplan vastgesteld (geveegd).

Voordelen

- In het nieuwe bestemmingsplan kunnen nieuwe concrete ontwikkelingen jaarlijks opgenomen worden.
- Nieuwe landelijke en provinciale wetgeving wordt jaarlijks verwerkt
- Uniforme regelgeving, rechtsgelijkheid.
- De procedure is overzichtelijker voor onze inwoners: er is 1 keer per jaar een bestemmingsplan aan de orde waarop men kan inspreken.

Programma Bestuur en Dienstverlening

Dit programma bevat de volgende producten:

- Bestuursorganen
- Bestuurlijke samenwerking
- Externe communicatie
- Bestuursondersteuning
- Rechtsbescherming
- Burgerzaken
- Brandweer en rampenbestrijding
- Openbare orde en veiligheid.

1. Gemeentelijke herindeling

Op 6 februari 2014 heeft de commissie Jansen met het rapport 'Grenzeloos Gunnen II' een nader advies uitgebracht over de gemeentelijke herindeling in het oostelijk deel van de provincie Groningen. De commissie adviseert voor het oostelijk deel van Groningen een herindeling naar twee gemeenten, te weten:

- Een 'A-7 gemeente' bestaande uit samenvoeging van Slochteren, Hogeveen-Sappemeer, Menterwolde en Oldambt.
- Een gemeente 'Zuidoost-Groningen', door samenvoeging van Veendam, Pekela, Stadskanaal, Bellingwedde en Vlagtwedde.

Deze herindeling biedt het meest evenwichtige beeld van opgaven en ontwikkelingsmogelijkheden in de beide gemeenten. Een samenvoeging van de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde tot een gemeente Westerwolde beschouwt de commissie als onvoldoende toekomstbestendig.

De raad heeft op 24 maart 2014 met dit advies ingestemd en dat is een bevestiging van het raadsbesluit van 25 november 2013. In november 2013 sprak de raad al zijn voorkeur voor deze herindelingsvariant uit.

Deze uitspraak van de raad is leidend in de samenwerking in de regio. Er is onder de beoogde herindelingspartners helaas geen eensluidende voorkeur voor de variant "Zuidoost-Groningen. Stadskanaal blijft zich echter sterk maken voor de realisatie van een gemeente Zuidoost-Groningen per 1-1-2018 en wil daar de komende tijd ook positief en pro-actief aan werken.

2. Burgernabijheid en participatie

Het communiceren met en het betrekken van burgers, bedrijven en organisaties staat centraal in ons handelen. Communicatie, burgers nabijheid en participatie gaan over het goed informeren en het bieden van een platform om inwoners mee te laten denken en mee te laten werken aan de totstandkoming en uitvoering van beleid. Steeds meer geeft de gemeente in samenspel met de samenleving vorm aan thema's als wonen, leefbaarheid, zorg, economie, werkgelegenheid en veiligheid. Het wijkgericht werken waar Stadskanaal al vele jaren in investeert, biedt een belangrijk platform voor inwoners om te participeren. De wijk- en dorpsraden zijn een belangrijke aanjager van bewonersinitiatieven. Het thema burgers nabijheid en participatie is extra actueel met de komende herindeling. Herindeling moet leiden tot meer robuuste gemeenten die beter in staat zijn de complexe opgaven van nu en de komende jaren ter hand te nemen. De grootschaligheid heeft onder meer ten doel om bestuurlijk en ambtelijk professioneler te handelen, minder kwetsbaar te zijn en meer kwaliteit te bieden.

Tegelijkertijd ontstaat hiermee de opgave om oog te houden voor de noodzakelijke kleinschaligheid. Goede en professionele dienstverlening is alleen mogelijk als het contact op het niveau van dorpen en wijken goed verloopt. Het succes van de decentralisatieopgaven is afhankelijk van de mate waarin burgers nabijheid georganiseerd wordt. De nieuwe Wmo en de Jeugdwet bijvoorbeeld kunnen pas effectief worden uitgevoerd als dit dichtbij de inwoners van dorpen en wijken gebeurt. Het is de bedoeling de dienstverlening met en waar mogelijk door burgers zelf te laten organiseren. Inwoners zijn partners en coproducten in de dienstverlening.

3. Dienstverlening

Dienstverlening is de bestaansreden van de gemeente en kent de volgende uitgangspunten:

- Klantgerichtheid = Betrouwbaar (bv. goed bereikbaar en afspraak = afspraak)
- Transparant (inzichtelijk en toegankelijk).
- Efficiënt (de vraag helder en volledig krijgen en in één keer het goede antwoord geven en voorkomen van herhaalverkeer).

In het Transitieplan Klant Contactcentrum (KCC) wordt de dienstverlening uitgewerkt door het inrichten van een KCC. Het KCC wordt daarbij gepositioneerd als: dé, duidelijk herkenbare en goed bereikbare, ingang voor de klanten. Eén ingang die alle contactkanalen omvat: balie, internet, telefoon en post.

4. Veiligheid

Grootschalige rampen en calamiteiten komen gelukkig niet dagelijks voor. Maar toch zijn er regelmatig incidenten waarbij van de gemeente verwacht wordt dat ze zich waarmaakt als regisseur op het gebied van de lokale veiligheid. Het is voor de gemeente van belang om te allen tijde voorbereid te zijn op onverwachte calamiteiten, groot of klein. Stadskanaal kent hierin een eigen verantwoordelijkheid, maar geeft deze verantwoordelijkheid ook vorm binnen de Veiligheidsregio.

Veiligheid kent ook andere uitingen dan rampen en grootschalige calamiteiten. Veiligheid of onveiligheid manifesteert zich ook in het verkeer, in het uitgaansleven, bij jeugd (overlast), bij woninginbraken, drugsproblematieken en (grote) evenementen. Deze onderwerpen gaan over zowel de fysieke als sociale veiligheid en raken of versterken elkaar veelal. Veiligheid is een multidisciplinair thema dat om een integrale aanpak vraagt en waarbij efficiënt en effectief wordt samengewerkt aan een gemeente waar het veilig is en prettig om te wonen.

Algemene Dekkingsmiddelen en onvoorzien

Dit onderdeel bevat de volgende producten:

- Financiering en belegging
- Belastingen
- Algemene uitkeringen
- Algemene uitgaven
- Algemene inkomsten
- Gemeentelijke eigendommen.

1. Financieel beleid en financiële positie

De gemeente Stadskanaal wil een financieel gezonde gemeente zijn en onder repressief provinciaal toezicht blijven. De schaarse financiële middelen worden daarom weloverwogen en op een efficiënte en effectieve wijze ingezet waarbij altijd aandacht is voor consequenties voor de financiële positie van de gemeente.

Een belangrijke ratio bij het monitoren van de financiële positie is het incidentele weerstandsvermogen van de gemeente. Hierbij gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers (risico's) op te vangen. De ratio van Stadskanaal bedraagt 1,57 terwijl de minimale ratio is vastgesteld op 1,15 (voor de af te dekken risico's moet minimaal 1,15 keer financiële middelen beschikbaar zijn). Het incidentele weerstandsvermogen is daarmee ruim voldoende.

Een belangrijk deel (ruim 40%) van de dagelijkse uitgaven wordt gedekt uit uitkeringen die van het Rijk uit het Gemeentefonds worden ontvangen. De omvang van het gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven en daarmee zijn de uitkeringen onstabiel. Daarnaast wordt door het rijk op korte termijn groot onderhoud (herijking) met nog onbekende financiële gevolgen aan het gemeentefonds uitgevoerd. Belangrijke informatie over de ontwikkelingen van de uitkeringen uit het gemeentefonds wordt verstrekt via de zogenaamde mei- en septembercirculaires.

Begroting en meerjarenraming 2015-2017

In de tabel hieronder is de stand van zaken van de saldi van de begroting en meerjarenraming aangegeven op basis van de laatste door de raad vastgestelde besluiten.

(

Ontwikkeling saldi begroting 2014 en meerjarenraming 2015-2017				
	2014	2015	2016	2017
Primitieve begroting	190.922	-764.726	-945.336	-1.026.621
1 ^e wijziging, ombuigingsplan	472.950	757.300	1.118.300	1.967.300
2 ^e wijziging, Decemberwijziging	-198.956	27.854		
2 ^e wijziging, verharding bermen	-150.000	-175.000	-175.000	
Begroting na wijziging	314.916	-154.572	-2.036	940.679

Een aantal financiële risico's (zoals de ontwikkeling gemeentefonds en de effecten van de drie decentralisaties) zijn hierin nog niet gekwantificeerd, omdat deze gegevens nog niet voldoende bekend zijn. Voor de decentralisaties zijn weliswaar indicatief de budgetten bekend, maar er is nog geen zicht op het uitgavenniveau. Onderstaand wordt per decentralisatie een indicatie gegeven van de rijksinkomsten over de periode 2015 tot en met 2018 voor zo ver deze nu bekend zijn. Het jaar 2014 wordt hierbij als referentiepunt genomen.

Tabel: ontwikkeling indicatieve budgetten decentralisaties (bedragen x € 1.000,00)

	2014	2015	2016	2017	2018
Jeugd					
Inkomsten *	0	10.900	10.355	9.919	9.919
Zorg					
WMO	5.315	3.800	3.800	3.800	3.800
AWBZ	0	8.400	8.400	8.400	8.400
Werk en Inkomen					
Participatiebudget **	1.810	1.750	1.820	1.860	1.960
WSW ***	18.827	18.465	18.103	17.740	17.379

*) volgens RTA Jeugdzorg

**) betreft alleen de ontwikkeling van het Participatiebudget inclusief nieuwe doelgroepen

***) betreft de 'afbouw subsidie' van de WSW. Verdeelmodel is nog punt van discussie.

Reserves

Reserves zijn financiële middelen die vanuit het verleden apart zijn gezet. Deze middelen zijn niet als spaargeld weggezet maar zijn en worden gebruikt voor de (interne) financiering van zowel investeringen als de dagelijkse exploitatie van de gemeentelijke taken. Bij financiering hoort rente en daarom wordt een systematiek van interne rekenrente toegepast. De renteopbrengst wordt voor een deel gedoteerd aan de reserve incidentele bestedingen. Deze reserve is in eerste instantie bedoeld als buffer om de overige reserves en voorzieningen toereikend te houden voor de uitvoering van de onderliggende beleidsvoornemen. Voor zover de middelen in deze reserve niet voor het primair gestelde doel nodig zijn, ontstaat een vrije buffer die beschikbaar is voor het uitvoeren van incidentele beleidswensen.

2. Belastingen

Om algemene dekkingsmiddelen te verwerven, worden onroerendezaakbelastingen en toeristenbelasting geheven.

Voor de overige heffingen, zoals afvalstoffenheffing, rioolheffing, begrafenisrechten, marktgelden en leges, hanteert de gemeente het uitgangspunt van volledige kostendekking.